

**Ο αφορισμός Κλεφτών και Αρματωλών
Πελοποννήσου από το Πατριαρχείο
Κωνσταντινούπολης, με πατριάρχη Καλλίνικο Ε'**

25 Οκτωβρίου 1805

Θεοφιλέστατε αρχιεπίσκοπε Δημητζάνης, εν αγίω πνεύματι αγαπητέ αδελφέ και συλλειτουργέ της ημών μετριότητος, κυρ Φιλόθεε, και εντιμότατοι κληρικοί, ευλαβέστατοι ιερείς και τίμιοι προεστώτες και δημογέροντες και κοτζαμπασίδες και πρόκριτοι και λοιποί απαξάπαντες ευλογημένοι χριστιανοί της επαρχίας ταύτης, τέκνα εν κυρίω ημών αγαπητά χάρις εΐη υμίν και ειρήνη παρά Θεού.

Η κραταιοτάτη και ευεργετικωτάτη εις ημάς βασιλεία, το δικαιοτάτον και πολυχρονιώτατον δοβλέτι, με το να προνοήται πάντοτε διά την ησυχίαν και καλήν κατάστασιν όλων των υπηκόων και πιστών ραγιαδων, όπου είναι υποκείμενοι εις την βασιλικήν του επικράτειαν και με το να επαγρυπνή και προστάζη με πάσαν δύναμιν όλους τους ηγεμόνας και κυβερνήτας, όπου

ευρίσκονται εις κάθε χώραν και τόπον διά να έχουν μεγάλην επιστασίαν και προσοχήν εις εκείνα, όποσα αρμόζουν εις εξολόθρευσιν και τέλειον αφανισμόν των κακοποιών ανθρώπων και εις εκείνα όπου συγχύζουσι και προξενούν ταραχήν εις την κοινήν και την κατά μέρος ασφάλειαν, εις τους πολλούς δηλαδή και εις τον καθ' έναν ξεχωριστά. Πολλούς υψηλούς προσκυνητούς ορισμούς και υψηλά φερμάνια εξαπέστειλα κατά διαφόρους καιρούς και ηγεμονικάς εξουσίας και εφανέρωναν εις τους κατά καιρόν υψηλοτάτους μόρα βαλήδες, την υψηλήν αυτής βούλησιν και θέλησιν ως πατρικήν και περιείχον τας νέας και κατά πολλά γνωστικωτάτας διατάξεις και προσταγάς, των οποίων υψηλών προσταγών, η κατά το γράμμα ενεργητική πράξις και η από μέρους όλων ημών των υπηκόων χρεωστουμένη διαφύλαξις, χωρίς αμφιβολίαν συμφέρει διά την καλήν κατάστασιν και ησυχίαν όλων εκείνων όπου κατοικούν εις τον Μωρέα· και δια την αποφυγήν της δεινής τιμωρίας και παιδεύσεως, τας οποίας είναι απαραίτητον να πάθωσι και δοκιμάσωσιν, όσοι από εσάς φέρονται εναντίοι της υψηλής προσταγής από κακοπροαίρετον γνώμη τους. Πολλές φορές και ημείς με υψηλήν προσκυνητήν προσταγήν εγράψαμεν και εις την αρχιερωσύνην σου και εις τους λοιπούς συναδέλφους αρχιερείς του Μωρέως και εις άλλους κατά τόπους προεστώτας και ηγουμένους, όπου είναι του κλήρου και της τάξεώς μας. Καθώς ομοίως εγράψαμεν και εις τους κοτζαμπασίδες, δημογέροντας προεστώτας και λοιπούς κατοικούντας εις τον Μωρέα φανερώνοντας εις όλους τους πατρικώς και εκκλησιαστικώς τα πρέποντα εις εσάς και τα συμφέροντα, παρακινούντες σας όλους εις το να έχετε μεγάλην προσοχήν, να φυλάττετε απαρασάλευτα όσα προστάζεσθε με κάθε ομόνοιαν και με μεγάλην δουλικήν κλίσιν και να εμποδίζετε με κάθε τρόπον και με όλην σας την δύναμιν κάθε κίνημα, όπου είναι εναντίον εις τας βασιλικάς προσκυνητάς προσταγάς και ως αίτιον κάθε παιδεύσεως και πικράς τιμωρίας εις εκείνους όπου αποτολμούν να ευγούν από τα όριά τους.

Και κατά το παρόν με το να εβεβαιώθη η κραταιοτάτη βασιλεία, και το υψηλόν δοβλέτι, ότι πολλοί κακοποιοί κλέπται από τους ιδίους Μωραίτας, παραφυλάττουν εις ταις στράταις και σκοτώνουν κρυφίως και με απάτην τους διαβάτας και άλλοι πάλιν αυθαδώς με όπλα και άρματα αντιστέκονται μετά των σεϊμένιδων. Από το άλλο μέρος πολλοί από τούς κοτζαμπασίδες και δημογέροντες (χωρίς να έχετε είδησιν εσείς οι ιερωμένοι, ως είμεθα βέβαιοι) με μίαν πρόφασιν, ότι εις τον τάδε καζάν εφάνησαν κλέπται και εσκοτώσαν τον

τάδε διαβάτην και ακολούθως διά να ταιριαχθώσιν εδόθησαν τόσα άσπρα και άλλοτε πάλι λέγουν ότι οι κλέπται έπιασαν τον τάδε άνθρωπον εις την στράταν και τον επήραν σκλάβον και διά την αξαγοράν του εδόθησαν τόσα άσπρα και με αυτάς τας αιτίας χαρατζώνουσι με πλήθος ασπρών τους πτωχούς ραγιάδες, χωρίς έλεος και καμμίαν συνείδησιν και κερδίζουν άσπρα ασεβώς και παρανόμως και κάμουσι τον εαυτόν τους όμοιον με τούς κακοτρόπους κλέπτας και διά να είπωμεν καλύτερα, χειρότερον από αυτούς, και νομίζουν ένα τυχερόν εύρημα, το να είναι οι κλέπται, διά τα εδικά τους τέλη και κέρδη, και ακολούθως όχι ότι δεν συμβοηθούσιν, αλλά και εκ του εναντίον κρυφίως και με τρόπους πλαγίους και μυστικούς γίνονται εμπόδιον εις την καταστροφήν και αφανισμόν αυτών των κακοποιών κλεπτών. Και επειδή κάθε πρόφασις και αιτία είναι αβέβαιος και ανεμπίστευτος, ότι δεν έχουν καμμίαν μετοχήν με τους κλέπτας οι Μωραίταις, ωσάν όπου ο Μωρέας από όλα τα μέρη κατά την φυσικήν κατάστασιν είναι περιτρυγισμένος με θάλασσαν και διατρέφει πάντοτε τούς ιδίους Μωραίτας και με ευκολίαν φυλάττεται σίγουρα από κάθε διάφορον εμβασίαν των κακοποιών αυτών από τα έξω μέρη και το περισσότερο, όπου έχει και διωρισμένους διά περισσοτέραν φύλαξιν τόσους και τόσους μπελουκμπασάδες, τζερβετζίδες και άλλους καπομπασίδες εις κάθε πολιτείαν και χωρίον.

Δι' αυτάς λοιπόν τας προφάσεις και τα κάτω όπου ακολουθούν, ωργίσθη και άναψε τον δικαιοτάτον θυμόν το φιλόπτωχον, φιλοδίκαιον, υψηλόν δοβλέτι και ήθελε κάμη ευθύς τώρα την ολοϋστερινήν βαρυτάτην παιδείυσιν εις εκείνους όπου ετόλμησαν να κάμουν τα τοιαύτα, αν ίσως ο φιλόανθρωπος και φιλυπήκοος στοχασμός του κραταιοτάτου και πολυχρονίου δοβλετίου, δεν ήθελεν εμποδίση και δυσκολεύση αυτήν την ογλήγωρον επιχείρησιν και ώστε να σταλώσι προτήτερα βασιλικαί υψηλαί προσταγαί και νέα νιζάμια, όπου ημπορούν να μεταβάλουν και σωφρονίσουν τους τοιούτους κακοποιούς αυτούς. Λοιπόν κατά την σφοδράν εις ημάς γενομένην υψηλήν προσταγήν, φανερώνομεν εις όλους σας τους Μωραίτας ιερωμένους και λαϊκούς, την υψηλήν αυτήν βουλήν και θέλησιν, κατά τον τρόπον όπου εφεξής κατά πλάτος σημειώνομεν με τας παρούσας εκκλησιαστικάς επιστολάς εις όλους σας, γράφομεν δε και τη αρχιερωσύνη σου και εις τους προεστώτας της επαρχίας σου και δημογέροντας και κοτζαμπασίδες, φανερώνοντας ότι εξεδόθη νέον προσκυνητόν και φοβερόν βασιλικόν φερμάνι και εστάλη προς τον υψηλότατον μόρα βαλή πασιά εφέντη

μας και προστάζει εις το να βάλη εις κάθε σύστασιν και πράξιν με τον πλέον σιγουρότερον και ακινδυνότερον τρόπον εκείνους τους πρώτους υψηλούς ορισμούς, νέας βασιλικάς προσταγάς και αποφάσεις διά περισσοτέραν αύξησιν καθώς αναφέρει το υψηλόν φερμάνι εις Τούρκους και ραγιάδες, όθεν διά μεν τους Τούρκους έχουσι χρέος να φροντίζωσιν οι αγιάννηδες και βοϊβοντάδες, καθώς θέλετε βεβαιωθή από το υψηλόν φερμάνι του πολυχρονεμένου βασιλέως μας, όπου έχει να διαβασθή εις Τριπολιτζάν εις το υψηλόν τζιβάνι, όπου να το ακούσουν όλοι και όσα ονομαστί φανερώνει διά τους ραγιάδες. Ιδού κεφαλαιωδώς καταγράφομεν εις την παρούσαν ημών επιστολήν και ακούσατε.

α) Κεφάλαιον προστάζει ότι εις όποιον χωρίον ή τζιφλίκι ευθύς όπου φανώσιν οι κλέπται, οι προεστώτες και δημογέροντες εκείνων των χωρίων φανερώνοντες εις τους κοτζαμπασίδες του καζά εκεί όπου υποτάσσονται τα χωρία και τζιφλίκια έχουσι χρέος οι κοτζαμπασίδες χωρίς αργοπορίαν να πιάνωσι τους τοιούτους κλέπτας και να τους δίδωσι εις τον βοϊδόνδαν και ζαπίτην και εις τους αγιάννηδες, από τους οποίους να αποστέλλωνται εις τον μόρα βαλή πασιά εφέντη μας, δια να λάβωσι κατά νόμους τα επίχειρα της κακίας των. Ανίσως δε οι ρηθέντες προεστώτες και δημογέροντες του χωρίου και τζιφλικίου ή οι κοτζαμπασίδες των καζάδων από αμέλειάν των, ήθελε φανώσιν εναντίοι εις την υψηλήν βασιλικήν προσταγήν, παραβλέποντες, τους τοιούτους κακοποιούς κλέπτας, αφ' ου δοκιμάσωσι βαρυτάτην και μεγάλην ζημίαν εις άσπρα θέλει θανατωθώσι με σταυρόν και πικρόν θάνατον διά να γίνουν και παράδειγμα εις όλους.

β) Όλοι οι κοτζαμπασίδες του καθ' ενός καζά έχουσι χρέος να βάλωσιν όλους τους ευρισκομένους ραγιάδες εις τα χωρία και τζιφλίκια εις τους αναμεταξύ των κεφιλεμέδες, ώστε όπου να υπόσχεται ο ένας διά τον άλλον, και από τους κοτζαμπασίδες να πέρνωνται ιδιοχείρως γεγραμμένοι κεφιλεμέδες και να απερνούν εις το σιγκίλι του ιερού μεχκαμέ της Τριπολιτζάς.

γ) Το εναντίον δε μεταξύ εις αυτούς τους κεφιλεμέδες, όποιος από τους ραγιάδες ήθελε φανή κλέπτης και κακοποιός, ο μητροπολίτης εκείνος όπου ορίζει τον καζάν εκείνον, από τον όποιον ευγένουν οι κλέπται, θέλει αποδιωχθή από την επαρχία του, με απόφασιν κατά το παλαιόν υψηλόν φερμάνι, ότι να μην πέρνη ποτέ άλλην επαρχίαν.

δ) Κατά τον κεφιλεμέ οπού ήθελε γένη, όποιος από τους ραγιάδες ήθελε σκοτώση κανένα άπταιστον οι πρώτοι κοτζαμπασίδες του καζαπά εκείνου ή του

χωρίου ή τζιφλικίου, οπού ήθελε γένη ο φόνος, έχουσι χρέος να παραστήσωσι τον φονέα, παραδίδοντές τον εις τον βοϊβόνδα καί αγιάννηδες, από τους οποίους να στέλλεται ο φονεύς με ιλάμι της ιεράς κρίσεως εις τον υψηλότατον πασιά εφέντη μας.

ε) Τα πράγματα και υπάρχοντα του φονέως με ιζίνι της ιεράς κρίσεως, να πωλώνται και να δίδονται εις τούς κληρονόμους του σκοτωμένου, αν ίσως και ο φονεύς εκείνος δεν ήθελε έχη πράγματα και μούλκια, πρέπει εκείνοι οπού ευρίσκονται εις τον καζάν εκείνου ή εις το χωρίον ή εις το τζιφλίκι, εις το όποιον έγινε ο φόνος διά δυσώπησιν και ανάπαυσιν των κληρονόμων του φονευθέντος θέλει αποδοθή και η τιμή του αίματος και να δίδουν και υπόσχεσιν ότι ανίσως και ο φονεύς εκείνος ήθελε φύγη να μη γυρίση εις το εξής πώποτε οπίσω εις τον καζάν εκείνον ή εις το χωρίον ή εις το τζιφλίκιον.

Αυταί είναι αι υψηλαί βασιλικαί γενόμεναι προσταγαί εις όλους τους πιστούς ραγιαδες, τας όποιās θέλω βεβαιωθή το περισσότερο, οπόταν με υψηλήν προσταγήν του υψηλοτάτου μόρα βαλή εφέντη μας, θέλει συναχθήτε εις Τριπολιτζάν όλοι οι μητροπολίται και επίσκοποι του Μωρέως, μαζί με τους κοτζαμπασίδες προεστούς και δημογέροντας, και θέλετε παραλάβη την παρούσαν ημών πατριαρχικήν επιστολήν καθώς θέλει ακούσετε και τας υψηλάς προσταγάς διά το καθολικόν και κοινόν νιζάμι, οπού θέλουν αποφασισθή από του υψηλοτάτου αφέντου μας χωρίς καμμίαν αργοπορίαν. Όθεν επειδή και είναι προσταγή απαραίτητος να λάβουν τέλος και να φυλάττωνται ακριβώς αυτά τα βασιλικά νιζάμια, και επειδή φοβερίζονται φοβεραί παιδεύσεις και πικρότατοι θάνατοι εις εκείνους οπού εναντιούμενοι ήθελε φανώσιν υπόδικοι, παρακινούμενοι εις τούτο είτε από αμέλειαν είτε από πονηράν γνώμην, διά τούτο άμα εκκλησιαστικώς και πατρικώς προλαμβάνοντες φανερώνομεν εις όλους σας τα ίδια συμβουλεύοντάς σας όλους περισσότερο την μεταξύ σας σύμφωνον ομογνωμίαν και ειρήνην, ωσάν οπού είναι αιτία και αρχή διά την καλήν τελείωσιν των νέων αυτών βασιλικών προσταγών για την ησυχίαν και ασφάλειαν όλης της κοινότητος, διά το όποιον και βεβαιωθέντες, την δυνατήν βασιλικήν απόφασιν το σταθερόν και αμετάτρεπτον διά την τελείωσιν, το όγληγωρον διά την ενέργειαν και την πράξιν και τον βαρύτατον και μεγάλον βασιλικόν θυμόν.

Προσέχετε ακριβώς με όλην σας τη δύναμιν και φυλάττετε απαρασάλευτα τα όσα προστάζεσθε με υψηλήν απόφασιν και προσταγήν και είναι χρέος απαραίτητον εις όλους, διότι η προσταγή είναι βασιλική και υψηλή και οπόταν η δικαιοσύνη έχη θεμέλιον και συμφέρον διά την ασφάλειαν και ησυχίαν εις όλην την κοινότητα και εις την μερικήν των ραγιαδων, τότε περισσότερον έχετε χρέος να λαμβάνετε περισσότερον ζήλον, και με καλήν συνείδησιν να τελειώνετε τας βασιλικάς προσταγάς, και με τα έργα εμπράκτως έχοντες αυτά πάντοτε εις τον νουν σας· ανίσως όμως (το οποίον άμποτε να μην ήθελε γίνη) και κάμνοντες τα εναντία, ήθελεν αντιστέκεσθε εις τα υψηλά φερμάνια και εναντιήσθε θέλει κατακριθήτε ως παρήκοοι, και οι μεν λαϊκοί, αφ' ου δοκιμάσετε τα χαλεπώτατα παιδευτήρια θέλει λάβετε και πικρόν θάνατον της ζωής σας, οι δε ιερωμένοι θέλετε χάσετε το εκκλησιαστικόν σας αξίωμα, και η αρχιερωσύνη σου αποδειωχθής παντοτινά από την επαρχίαν σου και από κάθε εκκλησιαστικόν αξίωμα. Προσέχετε λοιπόν μήπως και κατά συνήθειαν ή αψηφησίαν νομίζοντες τας φοβεράς ταύτας γραφομένας υψηλάς προσταγάς, ήθελε καταφρονήσετε το πλέον παραμικρότερον, σηκώνοντες εναντίον του εαυτού σας τον βασιλικόν θυμόν και αγανάκτησιν, οπού προξενεί τα πολυστένακτα δάκρυα, και δε θέλει εύρητε κανένα βοηθόν, μήτε καμμίαν άλλην ωφέλειαν από την ανωφελή μετάνοιάν σας.

Διά την ησυχίαν και καλήν κατάστασιν όλου του Μορέως, έγινεν αυτό το θεοφώτιστον νιζάμι, και αποβλέπει εις την ασφάλειαν και ησυχίαν όλης της κοινότητος· διά τούτο είναι ακόλουθον με ιδίαν σας προθυμίαν και αυτοθέλητον προαίρεσιν, και με όλην σας την δύναμιν, να προσπαθήσετε διά την ακριβεστάτην διαφύλαξιν των προσταζομένων, διά να μένετε ελεύθεροι πάσης βλάβης των κακοποιών ανθρώπων, και θέλετε εύρητε εις το εξής τα βασιλικά ελέη, οπού να τρέχωσιν εις εσάς πλούσια και αδιάλειπτα· ανίσως όμως, καθένας από σας διά την πλεονεξίαν του διά να ωφελή τον εαυτόν του, κατατυραννή ασεβώς και βασανίζη τους πτωχούς ραγιαδες με παράνομα και άδικα χαράτζια και παρσίματα, και νομίζει ένα τυχηρόν εύρημα διά τα χωριστά άλλα τέλη το να ευρίσκωνται κακοποιοί εις αυτήν την λησταρχικήν ζωήν, και χαίρονται εις τα φονικά, και προδίδουν τους ανθρώπους διά να σκοτώνωνται, ούτος θέλει πέση εις τας πολιτικές παιδείας και εις τας εκκλησιαστικές ημών κατάρας και αφορισμούς καθώς και συνοδικώς γράφοντες αποφαινόμεθα εναντίον εις τους τοιούτους, ότι όταν εις το εξής δεν ήθελε κάμωσι με προθυμίαν και μεγάλην

υπομονήν, κατά τας σταλείσας υψηλάς βασιλικάς προσταγάς και φερμάνια και δεν ήθελε παύσωσιν από τας τοιαύτας ασυγχώρητους κακίας και πονηρίας, υπάρχωσιν αφωρισμένοι, κατηραμένοι και ασυγχώρητοι, και μετά θάνατον άλυτοι, και τυμπανιαίοι και πάσαις ταις πατριαρχικαίς και συνοδικαίς αραίς υπεύθυνοι και ένοχοι του πυρός της γεένης, και τω αιωνίω αναθέματι υπόδικοι· όθεν διά να μην πάθετε τα τέτοια μισητά και αποτρόπαια, ποιήσατε ως γράφομεν εξ αποφάσεως· η δε του Θεού χάρις είη μεθ' υμών.

αωε (1805) Οκτωβρίου κε (25)

Κωνσταντινουπόλεως Καλλίνικος και εν Χριστώ αδελφός και ευχέτης
Καισαρείας Φιλόθεος και εν Χριστώ αδελφός και ευχέτης
Κυζίκου Ιωακείμ και εν Χριστώ αδελφός και ευχέτης
Θεσσαλονίκης Γεράσιμος και εν Χριστώ αδελφός και ευχέτης
Βερροίας Χρύσανθος και εν Χριστώ αδελφός και ευχέτης
Προϊλάβου Παρθένιος και εν Χριστώ αδελφός και ευχέτης
Παλαιών Πατρών Μακάριος και εν Χριστώ αδελφός και ευχέτης
Ηρακλείας Μελέτιος και εν Χριστώ αδελφός και ευχέτης
Νικομηδείας Αθανάσιος και εν Χριστώ αδελφός και ευχέτης
Προύσσης Άνθιμος και εν Χριστώ αδελφός και ευχέτης
Αγκύρας Ιωαννίκιος και εν Χριστώ αδελφός και ευχέτης
Ξάνθης Ναθαναήλ και εν Χριστώ αδελφός και ευχέτης
Μυτιλήνης Ιερεμίας και εν Χριστώ αδελφός και ευχέτης